

ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ З РІЗНИМИ РІВНЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ORCID: 0000-0001-5106-2920

У статті проведено теоретичний аналіз досліджень науковців світу з питань психологічної безпеки освітнього середовища та самоактуалізації пов'язаної з різними сторонами професійної діяльності. Проаналізовано емпіричне дослідження впливу психологічної безпеки освітнього середовища на самоактуалізацію викладачів закладів фахової передвищої освіти в залежності від інших факторів (вік, напрям освіти, кваліфікаційна категорія, місце проживання та сімейний стан). Учасниками цього дослідження були 290 викладачів педагогічних коледжів різних регіонів України. Для визначення рівня самоактуалізації викладачів було використано відомий опитувальник САТ Е. Шострома; рівень психологічної безпеки освітнього середовища визначався за методикою І. Баєвої «Психологічна безпека освітнього середовища», у модифікації О. Бондарчук. В дослідженні виявлено такі результати: освітяни, що мають високий рівень самоактуалізації, але перебувають в умовах низького рівня безпеки психологічного середовища часто знаходять резерви для розкриття внутрішнього потенціалу поза основною професійною діяльністю: в сім'ї, науковій діяльності, на інших видах сумісної роботи. У викладачів з середнім рівнем самоактуалізації низький рівень психологічної безпеки зумовлює залежність від ставлення колег, керівництва, студентів, емоційний дискомфорт, страх можливості висловити свою точку зору і не бути висміяними, несміливе бажання проявляти ініціативу та активність. Кардинально різними виявилися показники в дослідженні відповідності рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від місця проживання (місто, село) та сімейного стану (заміжні-одружені, незаміжні-неодружені). На підставі дисперсійного аналізу даних зроблено висновок, що значення психологічної безпеки для розкриття внутрішнього потенціалу, становлення самоактуалізації вищого рівня більшою мірою притаманне педагогам: 1) вищої кваліфікаційної категорії, 2) суспільно-гуманітарного напрямку освіти, 3) керівникам академічних груп та респондентам які не є керівниками студентських академічних груп, 4) викладачам вікової категорії від 30 до 40 років, 5) заміжнім (одруженим).

***Ключові слова:** самоактуалізація, психологічна безпека, освітнє середовище, викладачі, заклади фахової передвищої освіти.*

Постановка проблеми. Під впливом глобальних інформаційних перетворень з'являються цілком нові вимоги до педагогічної діяльності та умов праці викладачів закладів фахової передвищої освіти, особливо гостро постає проблема психологічної безпеки освітнього середовища, оскільки задоволення потреби в безпеці сприятиме виникненню потреб вищого рівня, а особливо потреби в самоактуалізації, розкриття внутрішнього потенціалу особистості викладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Середовище, в якому люди відчують себе комфортно, беручи на себе позитивні міжособистісні ризики (наприклад, спробувати щось нове), відоме як психологічна безпека. Коли люди відчують психологічну безпеку, вони можуть проявляти свою свободу волі, щоб брати участь у досвіді та взаємодії протягом усього життя, – вважає Шеннон Б. Ванлесс. У статті вона описала існуючі дослідження психологічної безпеки та їх вплив на розвиток людини. Розглядаючи роль психологічної безпеки у дослідженні розвитку, вчена обґрунтовує можливість отримання нового уявлення про способи створення контекстів, які збільшують ймовірність того, що люди почуватимуться психологічно безпечними для залучення в навчання та розвитку (Wanless, 2016).

Дослідження проведене Еммі Едмонсон показує вірність гіпотези психологічної безпеки команди для розуміння колективного навчання як процесу. Наявність психологічної безпеки команди, концептуалізовано як спільне переконання про наслідки міжособистісних ризиків, що на груповому рівні аналізу підтверджується якісними та кількісними даними. Дані також свідчать про те, що психологічна безпека команди – це щось інше, ніж втручання в довіру; Еммі Едмонсон доводить, що послідовне міжособистісне спілкування, клімат усередині кожної групи характеризується відсутністю або наявністю суміші довіри, поваги один до одного, поблажливості та турботи один про одного. І навпаки, відсутність психологічної безпеки, це небажання просити допомоги у вирішенні питань, небажання ставити під сумнів ціль команди через страх санкцій з боку керівництва. Сприяють психологічній безпеці ефективне навчання та керівництво керівника команди, текстова підтримка, наприклад доступ до інформації та ресурсів, але вони не повністю формують середовище в якому члени команди можуть формувати спільні переконання, що добросовісні міжособистісні ризики не будуть каратися, і ці переконання дозволяють учасникам команди активно діяти, орієнтовано на навчання, що, у свою чергу, сприяє ефективній роботі (Edmondson, 1999).

Ізраїльські вчені Авраам Кармелі, Дафна Брюллер та Джейн Е. Даттон зробили припущення, що якість робочих відносин сприяє навчанню поведінці в організаціях через способи, якими саме навчання сприяє психологічній безпеці. Результати їхнього експерименту свідчили, що позитивні робочі відносини є ключовим відносинами, які сприяють психологічній безпеці та навчальній поведінці в робочі організації. Зокрема, обидва показники залежать від високоякісних стосунків та суб'єктивного досвіду людей перебування в цій формі відносин окремо, і в поєднанні були пов'язані з почуттям психологічної безпеки (Carmeli, 2009).

Фатіма Латіф з Сінгапуру вважає, що психологічна безпека – це переконання, коли люди можуть виразити себе, не побоюючись негативних наслідків чи зворотного зв'язку, які може викликати їхня промова, коментар чи дія. Психологічна безпека дуже динамічна і продовжуватиме розвиватися та змінюватись із взаємодією різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на окрему людину, організацію чи спільноту. Вона також тісно пов'язана з культурою в організації, установі чи підрозділі. Новою нормою, особливо у високоорганізованих, високоінтенсивних та високопродуктивних закладах та на робочих місцях, стало, що психологічна безпека має бути загальноприйнятною, а не лише випадковою. Вона також служить основою для ефективного навчання. Коли люди почуваються безпечно і комфортно, вони більш відкриті для розвитку, зростання та прийняття нового (Lateef, 2020).

Українська вчена Бондарчук О.І. також розглядала проблему кореляції між суб'єктивним благополуччям українських вчителів та психологічною безпекою освітнього середовища школи. Бондарчук О.І. до основних умов створення психологічно безпечного освітнього середовища віднесла: моніторинг психологічної безпеки освітнього середовища та учасників навчального процесу; психологічне та управлінське консультування керівників навчальних закладів щодо управління освітнім середовищем у контексті психологічної безпеки; суб'єктивний добробут вчителів загальноосвітніх шкіл як показник організації спеціальної психологічної підготовки учасників навчального процесу; навчання практичних психологів психологічному супроводженню взаємодії учасників освітнього процесу в безпечному освітньому середовищі (Bondarchuk, 2018).

Значну увагу зарубіжні дослідники присвятили проблемі самоактуалізації викладачів та її зв'язку з різними сторонами професійної діяльності.

Індійські вчені Д-р Раджив Прасад та Арпіт Аравінд дослідили рівні самоактуалізації викладачів університету Амріта в Індії, яке дало змогу зробити висновки, що рівень самоактуалізації викладачів впливає на ефективність

навчання студентів. Оцінювалося досконале викладання у комплексі із знаннями і навичками викладача та позитивне ставлення до студентів, з одного боку, та рівні самоактуалізації викладачів, з іншого боку (Aravind, 2016).

Дослідник Р. Гопінатх звернув увагу на позитивну та значущу залежність між п'ятьма вимірами емоційного інтелекту (самосвідомість, управління емоціями, мотивація себе, співпереживання, соціальні навички) та самоактуалізацією викладачів університету Тамілнаду в Індії. Гопінатх виявив залежність самоактуалізації викладачів університету Тамілнаду в Індії від віку, стажу роботи, статі (Gopinath, 2020) та в наступному дослідженні дійшов висновку, що самоактуалізація є життєво важливим чинником у залучення до роботи та впливає на задоволеність роботою (Gopinath, 2020).

Давуд Насері та Мехді Сархош з Урмійського університету Ірану також проводили дослідження, що мало на меті дослідити відносини між критичним мисленням, рівнем самоактуалізації та якістю виконання роботи викладачами. Результати показали, що і критичне мислення, і самоактуалізація позитивно впливають на продуктивність роботи викладача (Nasseri, 2019).

Доктор філософії Кетрін Д. Енніс вивчала ціннісні орієнтації викладачів Університету Меріленду, Коледж-Парк, США, що працювали у навчальних закладах міста та села. Результати показали, що викладачі у міських шкільних округах ставлять на більш пріоритетний напрямок самоактуалізації та соціальної відповідальності, ніж викладачі у сільських шкільних округах. І навпаки, вчителі у сільських шкільних округах надавали більш високий пріоритет дисциплінарному оволодінню та навчальному процесу, ніж їхні колеги у міських школах (Ennis, 2013)

Л. Р. Чжен, Х Чжоу проводили дослідження в Китаї щодо підвищення кваліфікації викладачів коледжу та шляхи самоактуалізації та дійшли до висновку, що для професійного розвитку викладачів коледжу основними існуючими моделями є самоактуалізація, почуття власного професійного розвитку та утвердження професійної самості, можливість навчання на робочому місці та стати кваліфікованим, поміркувати над викладанням та стати рефлексивним практиком, проводити шкільні дослідження та перетворюватися на практика-дослідника (Zheng, 2009).

Українські вчені Л.М. Карамушка та М.Г. Ткалич, у своєму дослідженні звертають увагу на особливості самоактуалізації особистості в професійній діяльності. Вказують на потребу в самоактуалізації як фундаментальну складову зрілої особистості, що сприяє формуванню її професійної зрілості; пов'язують професійну самоактуалізацію з цінностями особистості, з вирішенням особистісних протиріч, зі зміною мотиваційної сфери, з появою внутрішньої

потреби у формуванні певної професійної стратегії, плануванні професійної кар'єри (Карамушка, 2009).

Мета статті – розкрити взаємозв'язок психологічної безпеки освітнього середовища та самоактуалізацію викладачів закладів фахової передвищої освіти.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження.

Методи дослідження. У дослідженні взяли участь 290 викладачів педагогічних коледжів з різних регіонів України, із них за кваліфікаційною категорією: перша та друга – 29,1%, вища – 70,9%; за напрямом освіти: природничо-математичний – 28,3%, суспільно-гуманітарний – 71,7%; керівництво академічною групою: є – 38,1%, немає – 61,9%; за віком: до 30 років – 13,1%, 30-40 років – 22,8%, 40-50 років – 23,6%, 50-60 років – 20,2%, понад 60 років – 20,2%; за сімейним станом: незаміжніх/неодружених – 20%, заміжніх/одружених – 80%.

Для дослідження самоактуалізації викладачів закладів фахової передвищої освіти було використано відомий опитувальник САТ Е. Шострома. Рівень психологічної безпеки освітнього середовища визначався за методикою І. Баєвої «Психологічна безпека освітнього середовища», у модифікації О. Бондарчук. Одержані результати підлягали математико-статистичному аналізу з використанням комп'ютерної програми SPSS (версія 23,0).

Результати попередніх досліджень показали, що лише кожний десятий викладач закладу фахової передвищої освіти характеризується високим рівнем самоактуалізації, а отже, спрямований на професійне зростання, що забезпечить його конкурентоздатність, удосконалення професійних можливостей, опанування нових компетентностей та формування творчої індивідуальності та креативності (Тягур, 2021). Щодо психологічної безпеки освітнього середовища то наші дослідження показали, що від 15,1 % до 39,3 % викладачів педагогічних коледжів не почуваються психологічно захищеними в різних ситуаціях взаємодії в освітньому середовищі (Тягур, 2021).

За результатами дисперсійного аналізу (рис.1) психологічна безпека освітнього середовища впливає на самоактуалізацію викладачів за кваліфікаційними категоріями ($p < 0,05$), більш значущою є у педагогів вищої категорії, бо досягнувши певного рівня викладачі продовжують працювати над розкриттям власного потенціалу, є відкритими до нових ідей та досвіду, віддані своїй справі, усвідомили своє покликання, але, одночасно, викладачі є залежними від ставлення до них колег, керівництва, студентів, емоційного комфорту, можливості висловити свою точку зору і не бути висміяними, хочуть, але бояться проявляти ініціативу та активність.

Високий рівень психологічної безпеки освітнього середовища сприяє високому рівню самоактуалізації викладачів суспільно-гуманітарного напрямку

освіти (рис. 2) ($p < 0,05$). Викладачі цього напрямку є більш чутливими до емоційного комфорту, можливості висловлення своєї точки зору, що заважає професійній самоактуалізації і розкриттю їх творчого потенціалу.

Педагогам природничо-математичного напрямку освіти для високого рівня самоактуалізації достатньо середнього рівня психологічної безпеки освітнього середовища, оскільки їм легше адаптуватися до сьогоденних змін в освіті у зв'язку з вищим рівнем володіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Внаслідок специфіки своєї діяльності респондентам природничо-математичного напрямку освіти більш притаманне системно-алгоритмічне мислення, що також сприяє розкриттю власного потенціалу в діяльності та передбачення наслідків подій незважаючи на зовнішні чинники.

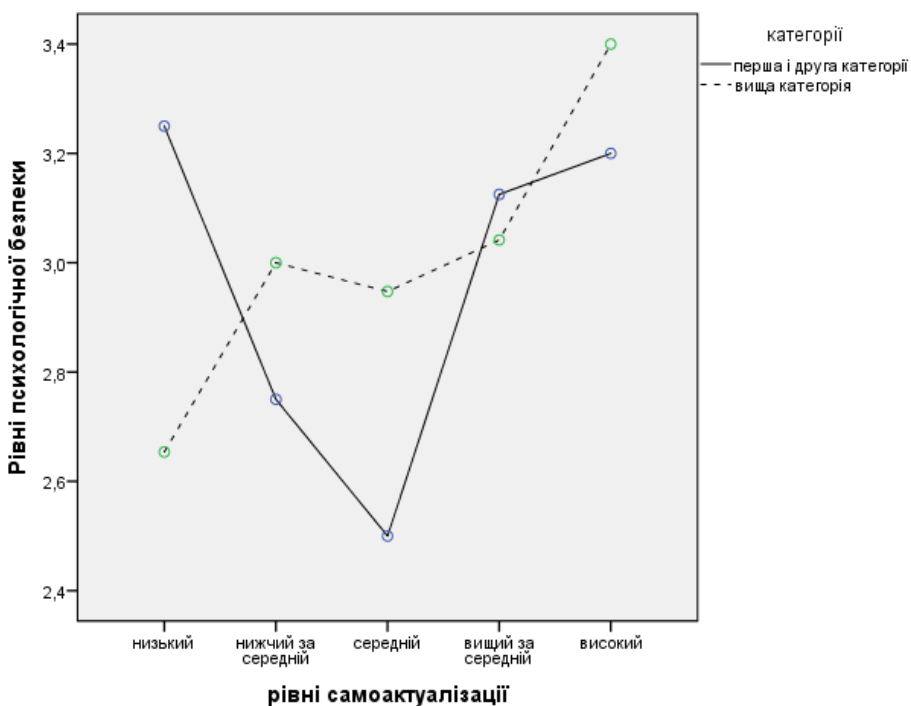


Рис. 1. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від кваліфікаційних категорій

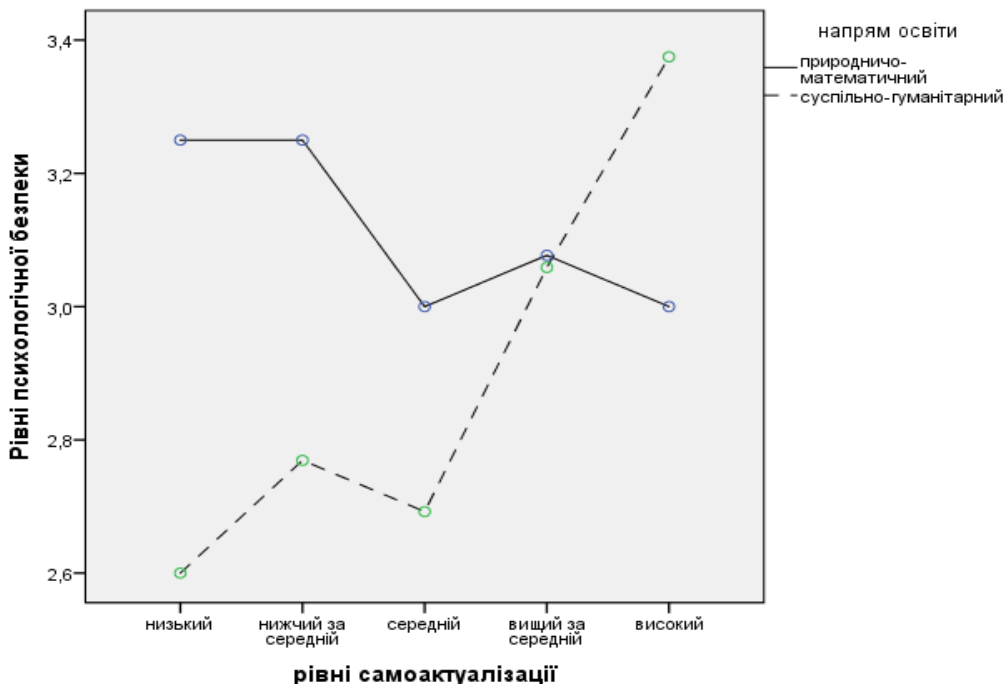


Рис. 2. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від напрямку освіти

Для викладачів, які є керівниками академічних груп, рівень самоактуалізації буде залежати більшою мірою від психологічної безпеки освітнього середовища, ніж для колег які не є керівниками академічних груп (рис. 3) ($p < 0,05$), адже саме через позитивне спілкування з студентами, прийняття ними запропонованих видів дозволя відбувається самоствердження викладача – керівника академічної групи.

Згідно рис. 3, для представників вищого за середній та вищого рівня самоактуалізації обох категорій психологічна безпека освітнього середовища має значний вплив для розкриття внутрішнього потенціалу особистості.

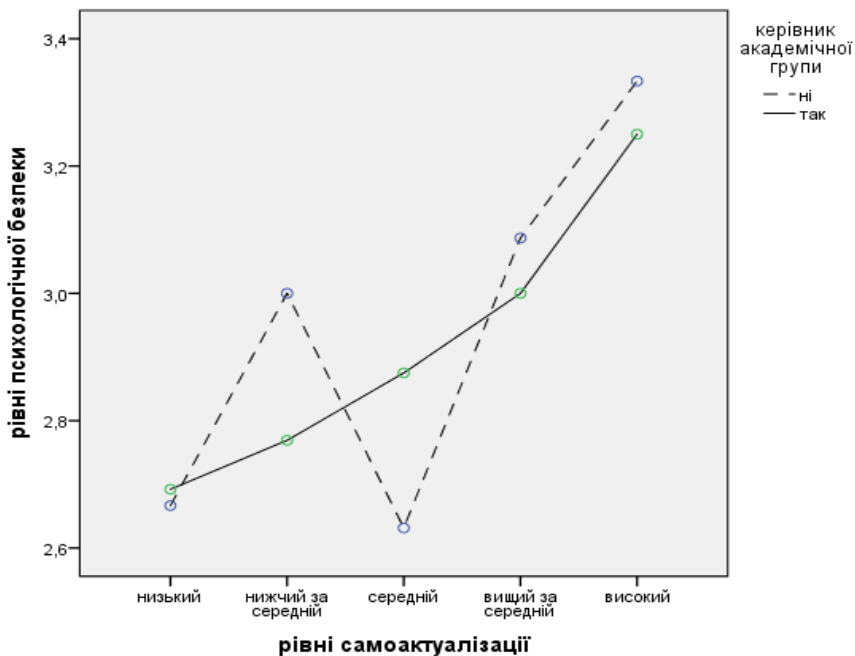


Рис. 3. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від керівництва академічною групою

Згідно рис. 4, групі викладачів віком від 30 до 40 років з високим рівнем самоактуалізації характерний також високий рівень психологічної безпеки освітнього середовища. Вони є більш амбітними ніж представники інших вікових груп і розкриття власного потенціалу залежить від стосунків з керівництвом, колегами та здобувачами освіти, емоційного комфорту та визнання в колективі, власної захищеності в різних ситуаціях у закладі освіти. В групі працівників коледжу до 30 років (початок трудової діяльності), у зв'язку з адаптацією до нових умов діяльності психологічна безпека освітнього середовища значно варіюється. Для представників груп викладачів від 40 до 50 років, від 50 до 60 років та понад 60 років психологічна безпека освітнього

середовища для самоактуалізації не має принципово важливого значення, так як ці викладачі часто знаходять резерви для розкриття внутрішнього потенціалу поза основною професійною діяльністю: в сім'ї, науковій діяльності, на інших видах сумісної роботи ($p < 0,05$).

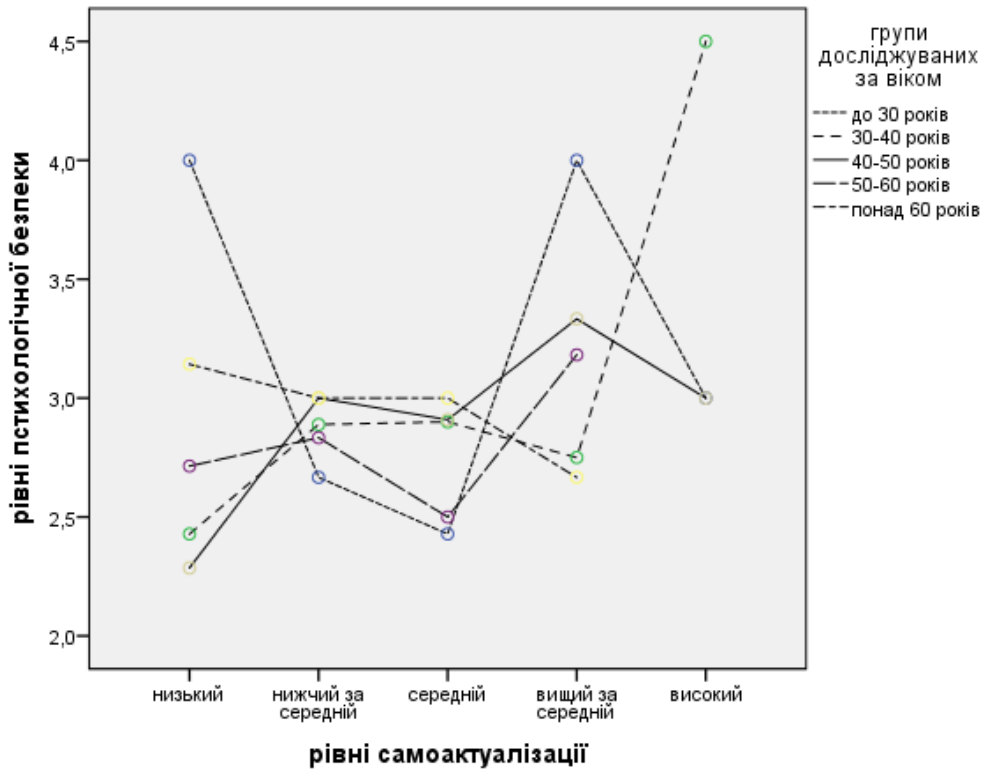


Рис.4. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від віку викладачів

Для викладачів, які проживають в сільській місцевості, рівень психологічної безпеки освітнього середовища при низькому, нижчому за середній, середньому та вищому за середній рівнях самоактуалізації є значно

вищим ніж для представників міста (рис.5), це відбувається через розширення контактів, зміни середовища викладачів, які проживають в сільській місцевості.

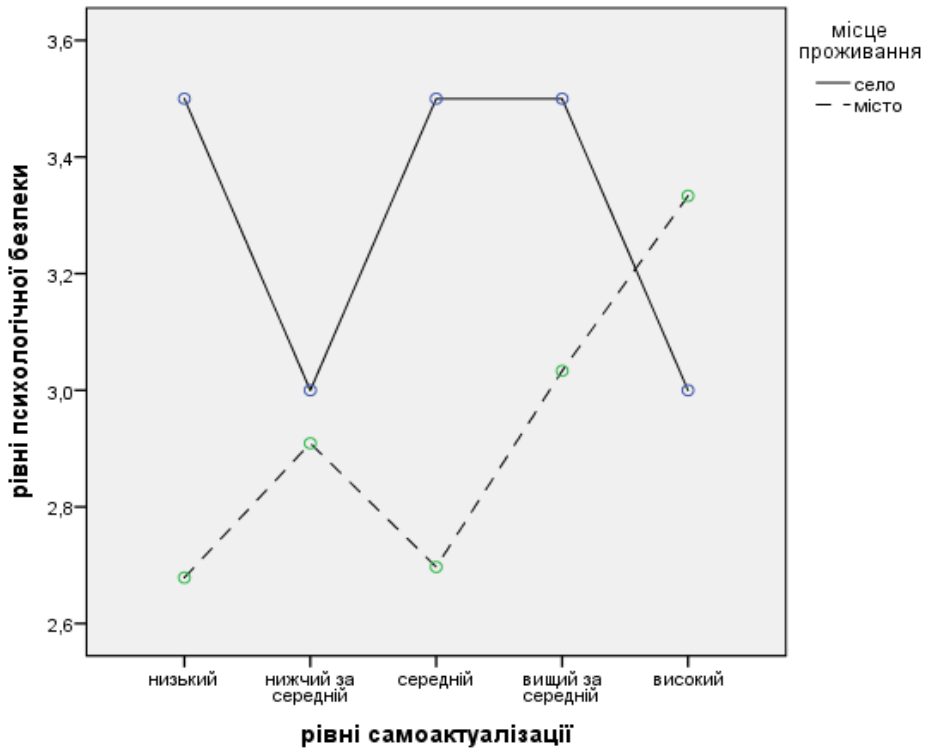


Рис. 5. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від місця проживання

Для високого рівня самоактуалізації динаміка змінюється: викладачі, які проживають в сільській місцевості, мають нижчий рівень психологічної безпеки освітнього середовища, ніж педагоги, які проживають в місті. Через зайнятість респондентів, що проживають в сільській місцевості, не лише педагогічною діяльністю, а й іншими видами діяльності, їхня самоактуалізація може відбуватися поза межами навчального закладу і не

залежить від психологічної безпеки освітнього середовища педагогічного коледжу. Для викладачів, що проживають в місті, психологічна безпека освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти для самоактуалізації набуває більшого значення, у зв'язку з можливістю розкриття свого внутрішнього потенціалу через справу свого життя ($p < 0,05$).

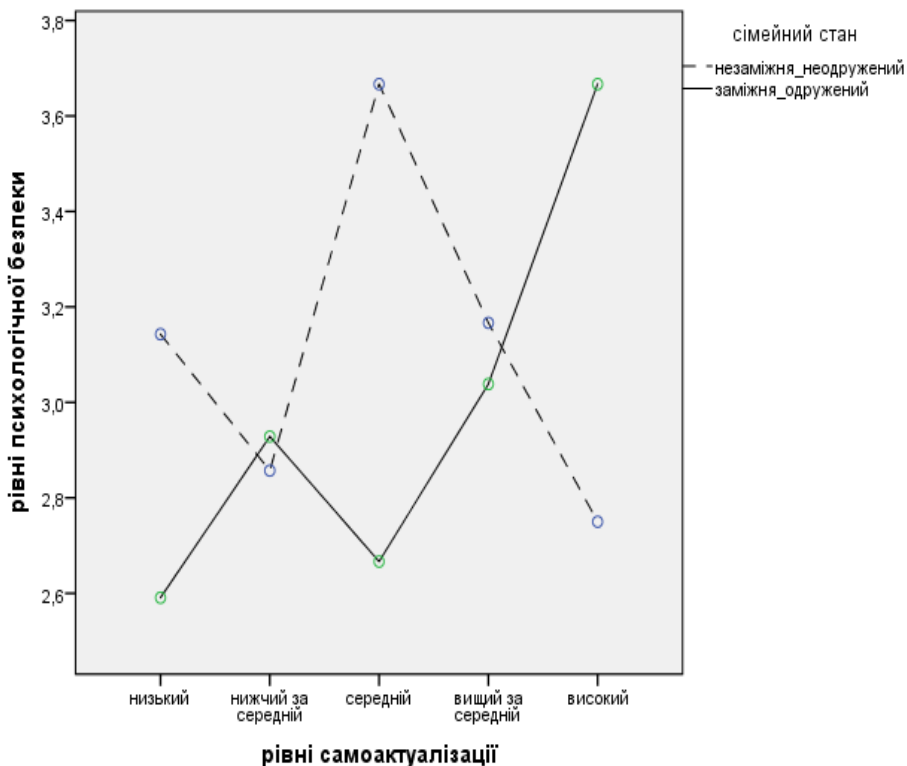


Рис. 6. Відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від сімейного стану

Згідно рис.6, можна побачити що відповідність рівнів самоактуалізації рівням психологічної безпеки освітнього середовища у залежності від сімейного

стану кардинально відрізняються у заміжніх (одружених) освітян та незаміжніх (неодружених) ($p < 0,05$).

Незаміжні (неодружені) викладачі, при середньому рівні самоактуалізації мають високий рівень психологічної безпеки, так як часті сумніви щодо правильності вибору, побоювання проявити ініціативу та активність, неможливість обговорити переживання реалізації своїх задумів і планів, тимчасових конфліктів та завдань на роботі з близькою людиною, зумовлюють їх діяти в залежності від ситуації, змінювати плани і цілі, заважають наполегливості у досягненні мети, та сприяють комформній поведінці. Ця тенденція змінюється при вищому за середній та високому рівні самоактуалізації: незаміжні (неодружені) викладачі, маючи більше вільного часу, який не обтяжений сімейними стосунками, можуть повністю віддаватися роботі, більш вільно почуватися в колективі, більше уваги звертають на свій кар'єрний ріст, на планування викладацької роботи і виконання професійних обов'язків часто не звертають уваги на безпечність самого освітнього середовища.

Середній рівень самоактуалізації відповідає низькому рівню психологічної безпеки у заміжніх (одружених) викладачів, такі педагоги бояться висловити свою точку зору, часто їхні особисті проблеми та труднощі не враховуються або ігноруються, це заважає і розвитку здібностей і розкриттю творчого потенціалу викладача. Зміна життєвих пріоритетів, короткочасних та довготривалих цілей, зумовлює підвищення рівня психологічної безпеки освітнього середовища через незалежність викладачів у своїх вчинках і прагнення керуватися в житті власними цілями, переконаннями, установками і принципами. Для заміжніх (одружених) респондентів високому рівню самоактуалізації відповідає високий рівень психологічної безпеки, оскільки в них менше вільного часу, в зв'язку з виконанням сімейних обов'язків, переживання за членів сім'ї, залежність планування свого часу від сімейних обставин, зумовлює необхідність компенсації цих факторів психологічною безпекою освітнього середовища на роботі.

Висновки. Психологічна безпека освітнього середовища має значний вплив на самоактуалізацію викладачів закладів фахової передвищої освіти, адже, коли людина відчуває себе комфортно, то вона відкрита для розвитку, зростання та прийняття нового. Аналіз отриманих результатів показав, що рівні самоактуалізації викладачів коледжів змінюються в залежності від рівня психологічної безпеки освітнього середовища та інших факторів (вік, напрям освіти, кваліфікаційна категорія, місце проживання та сімейний стан)

Значення психологічної безпеки для розкриття внутрішнього потенціалу, становлення самоактуалізації вищого рівня більшою мірою

притаманне педагогам: 1) вищої кваліфікаційної категорії, 2) суспільно-гуманітарного напрямку освіти, 3) керівникам академічних груп та респондентам які не є керівниками академічних груп, 4) викладачам вікової категорії від 30 до 40 років, 5) заміжнім (одруженим). Через низький рівень психологічної безпеки освітнього середовища певна частина викладачів можуть знаходити резерви для самоактуалізації поза основною професійною діяльністю.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо розробці програми розвитку самоактуалізації викладачів закладів фахової передвищої освіти в умовах психологічно безпечного освітнього середовища з метою зміни життєвих пріоритетів професійної діяльності.

Література

1. Карамушка Л.М., Ткалич М.Г. Самоактуалізація менеджерів у професійно-управлінській діяльності (на матеріалі діяльності комерційних організацій): монографія. Київ, Запоріжжя: “Просвіта”, 2009. 260 с.

2. Тягур Л.М. Дослідження рівнів самоактуалізації викладачів закладів фахової передвищої освіти. *Вісник післядипломної освіти*. Вип. 17(46) «Серія «Соціальні та поведінкові науки» (психол. 053, економічні 051, держ. управління 281), [17, No. 46](#), 2021. С.89-102

3. Тягур Л.М. Психологічна безпека освітнього середовища для викладачів педагогічних коледжів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, The journal is published under Creative Commons Attribution License v4.0 100, IX (100), Issue: 256, 2021 Sept. C. 73-76*

4. Aravind A. (2016). A study on the Relationship between Self-Actualization Level of Teachers and their Teaching Effectiveness at a Post Graduate Management Program /A. Aravind, R. Prasad - *Procedia-Social and Behavioral Sciences*.

5. Bondarchuk O. (2018). Subjective well-being of the teachers of secondary schools as an indicator of psychological safety of educational environment. *KULTURA – PRZEMIANY – EDUKACJA. – T. VI. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. P. 228-240.

6. Carmeli A. (2009). Learning behaviours in the workplace: The role of high-quality interpersonal relationships and psychological safety / A. Carmeli, D. Brueller, J. E. Dutton // *Systems Research and Behavioral Science: The Official Journal of the International Federation for Systems Research*, 26(1). P. 81-98.
Edmondson A. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative science quarterly*, 44(2). P. 350-383.

7. Ennis C., Chen A. (1995). Teachers' Value Orientations in Urban and Rural School Settings / Catherine D. Ennis, Ang Chen. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. Volume 66. Issue 1. Published Online: 08 Feb 2013.
8. Gopinath R. (2020). Job Involvement's Mediation Effect On Self-Actualization With Job Satisfactio. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*. Volume 7, Issue 6. P. 2915-2924.
9. Gopinath R. (2020). Study on Relationship between Emotional Intelligence and Self Actualization among Academicians of Tamil Nadu Universities. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. Vol. 24, Issue 02.
10. Lateef F. (2020). Maximizing Learning and Creativity: Understanding Psychological Safety in Simulation-Based Learning. *Journal of emergencies, trauma, and shock*. 13(1). P. 5–14. https://doi.org/10.4103/JETS.JETS_96_19
11. Nasser D., Sarkhosh M. (2019). The Relationship between EFL Teachers' Critical Thinking, Self-Actualization Level and Quality of Job Performance. *International Journal of English Language & Translation Studies*. 7(1). P. 129-139.
12. Wanless S.B. (2016). The Role of Psychological Safety in Human Development. *Research in Human Development*. 13(1). P. 6-14. 10.1080/15427609.2016.1141283.
13. Zheng L. R., Zhou H. (2009). On professional development of college teachers and ways to self-actualization. *Journal of Henan Polytechnic University (Social Sciences)*.

References

1. Karamushka L.M. Tkalych M.H. (2009) Samoaktualizatsiia menedzheriv u profesiino-upravlinskii diialnosti (na materialii diialnosti komertsiiynykh orhanizatsii): monohrafiia Kyiv. Zaporizhzhia: "Prosvita", 2009. 260 s. [in Ukrainian].
2. Tiahur L.M. (2021) Doslidzhennia rivniv samoaktualizatsii vykladachiv zakladiv fakhovoi peredvyshchoi osvity *Bulletin of Postgraduate education: collection of scientific papers. Series «Social and behavioral sciences» Category "B"* (Vol.17, No. 46) S.89-102. [in Ukrainian].
3. Tiahur L.M.(2021) Psykholohichna bezpeka osvitnoho seredovyshcha dlia vykladachiv pedahohichnykh koledzhiv *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, The journal is published under Creative Commons Attribution License v4.0 100, IX (100), Issue: 256, 2021 Sept., S. 73-76.* [in Ukrainian].
4. Aravind A. (2016). A study on the Relationship between Self-Actualization Level of Teachers and their Teaching Effectiveness at a Post Graduate Management Program /A. Aravind, R. Prasad - *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. [in English].

5. Bondarchuk O. (2018). Subjective well-being of the teachers of secondary schools as an indicator of psychological safety of educational environment. *KULTURA – PRZEMIANY – EDUKACJA. – T. VI. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne.* Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. P. 228-240. [in English].
6. Carmeli A. (2009). Learning behaviours in the workplace: The role of high-quality interpersonal relationships and psychological safety / A. Carmeli, D. Brueller, J. E. Dutton // *Systems Research and Behavioral Science: The Official Journal of the International Federation for Systems Research*, 26(1). P. 81-98. [in English].
7. Edmondson A. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative science quarterly*, 44(2). P. 350-383. [in English].
8. Ennis C., Chen A. (1995). Teachers' Value Orientations in Urban and Rural School Settings / Catherine D. Ennis, Ang Chen. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. Volume 66. Issue 1. Published Online: 08 Feb 2013. [in English].
9. Gopinath R. (2020). Job Involvement's Mediation Effect On Self-Actualization With Job Satisfactio. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*. Volume 7, Issue 6. P. 2915-2924. [in English].
10. Gopinath R. (2020). Study on Relationship between Emotional Intelligence and Self Actualization among Academicians of Tamil Nadu Universities. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*. Vol. 24, Issue 02. [in English].
11. Lateef F. (2020). Maximizing Learning and Creativity: Understanding Psychological Safety in Simulation-Based Learning. *Journal of emergencies, trauma, and shock*. 13(1). P. 5–14. https://doi.org/10.4103/JETS.JETS_96_19 [in English].
12. Nasser D., Sarkhosh M. (2019). The Relationship between EFL Teachers' Critical Thinking, Self-Actualization Level and Quality of Job Performance. *International Journal of English Language & Translation Studies*. 7(1). P. 129-139. [in English].
13. Wanless S.B. (2016). The Role of Psychological Safety in Human Development. *Research in Human Development*. 13(1). P. 6-14. 10.1080/15427609.2016.1141283. [in English].
14. Zheng L. R., Zhou H. (2009). On professional development of college teachers and ways to self-actualization. *Journal of Henan Polytechnic University (Social Sciences)*. [in English].

Tiahur L.M.

PECULIARITIES OF SELF-ACTUALIZATION OF TEACHERS OF PROFESSIONAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH

DIFFERENT LEVELS OF PSYCHOLOGICAL SAFETY OF EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The article provides a theoretical analysis of an investigation by world scientists on the psychological security of the educational environment and self-actualization related to various aspects of professional activities. An empirical study of the impact of psychological security of the educational environment on the self-actualization of teachers of professional higher educational institutions depending on other factors (age, field of education, qualification category, place of residence and marital status) is analyzed. The participants of this study were 290 teachers of pedagogical colleges from different regions of Ukraine.

To determine the level of self-actualization of teachers, the well-known questionnaire «The Self-actualization test» by E. Shostrom was used; the level of psychological security of the educational environment was determined by the method of I. Baeva «Psychological security of the educational environment», modified by O. Bondarchuk.

The study found the following results: the educators who have a high level of self-actualization, but are in a low level of psychological environment often find reserves for the disclosure of internal potential outside the main professional activity: in the family, research or in other types of collaboration.

As for the teachers with an average level of self-actualization the attitude of colleagues, of the authorities of the institution, students, emotional discomfort, fear of being able to express their views and not be ridiculed, as well as a timid desire to show initiative and activity leads to a low level of psychological security.

The indicators in the study of the conformity of the self-actualization levels to the levels of psychological security of the educational environment depending on the place of residence (city, village) and marital status (married, unmarried) were radically different. Based on the analysis of variance, it is concluded that the importance of psychological security for the disclosure of internal potential, the formation of higher-level of self-actualization is more inherent in teachers of: 1) higher qualification category, 2) socio-humanitarian education, 3) academic leaders and respondents who are not leaders of academic groups, 4) teachers aged 30 to 40, 5) married ones.

Key words: *self-actualization, psychological security, educational environment, teachers, institutions of professional higher education.*

Тягур Любомира Миронівна – викладач психології відокремленого структурного підрозділу «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету».